

Temat lekcji:

Przyjaciele czy tylko znajomi? Na czym polega prawdziwa przyjaźń?

Czas przeznaczony na zajęcia: 1 godz. lekcyjna (45 minut)

Cele ogólne lekcji:

- uświadomienie uczniom, że człowiek nie może żyć w izolacji, a przyjaźń to cenny skarb związany ze światem wartości;
- przyswojenie pojęć związanych z uczuciami;
- uświadomienie sobie, na czym powinna opierać się prawdziwa przyjaźń i jak należy ją budować oraz wzmacniać;

Cele szczegółowe lekcji:

- uczeń:

- potrafi formułować opinie na temat ważnych humanistycznych wartości opartych na relacjach;
- potrafi rozróżniać między przyjaźnią a znajomością;
- wie, na czym polega prawdziwa przyjaźń, potrafi ją umacniać;

Formy pracy:

- zespołowa
- indywidualna

Metody pracy:

- słowna – rozmowa, burza mózgów;
- inscenizacji / odgrywania ról;
- pracy twórczej

Środki dydaktyczne:

- kartki z piramidkami;
- zdjęcia różnych anonimowych osób, mniej i bardziej sympatycznych, powycinanie z kolorowych gazet;
- Mały książkę A. Saint-Excupery
- kredki, mazaki, kolorowe flamastry
- A. Gutek, *Przyjaciel – połowa duszy mej*, „Zwierciadło” 20 lipca 2012 na stronie: <http://zwierciadlo.pl/psychologia/relacje-spoeczne/przyjaciel-polowa-duszy-mej>

Przebieg lekcji:

1. Wychowawca rozdaje uczniom kartoniki z narysowanymi piramidkami (każda piramidka składa się z kafelków. Prosi, by po zastanowieniu się wpisały do piramidki imiona swoich przyjaciół, poczynając od jej czubka – nad nim ma zostać umieszczone imię najbliższego przyjaciela, a poniżej imiona przyjaciół, potem dobrych znajomych, podstawa to dalsi znajomi.

2. Dyskusja z uczniami na temat kryteriów dokonanych przez nich wyborów. Pytania do dyskusji:

- Co zdecydowało o umieszczeniu jednej najważniejszej osoby w kręgu? Dlaczego ją wybrałeś/aś? (cechy charakteru, usposobienie, sytuacje życiowe, w których dana osoba się sprawdziła, to, że ją lubię, bo ma podobne wartości itd.);
- Czy można mieć wielu przyjaciół? Czy wszyscy są tak samo dla mnie ważni?
- Co oznacza dla mnie słowo przyjaźń?

- Dlaczego jeden przyjaciel bywa ważniejszy od innych?
- Po co się zaprzyjaźniamy? Czy istnieje coś takiego, jak prawdziwa przyjaźń i przyjaźń fałszywa?
- Czym różni się przyjaciel od znajomego?

Na tablicy zostają zapisane motywacje i skutki zawierania i podtrzymywania przyjaźni, m.in. sympatia, wierność, zrozumienie, współczucie, poparcie, zaufanie, budowanie poczucia własnej wartości, wzajemna pomoc, otwartość, pragnienie szczerości w kontaktach, świadomość, że przyjaciel mnie nie zawiedzie, mogę się do niego zawsze zwrócić z prośbą o pomoc, można mu się zwierzyć itd.

3. Znajomość wstępem do przyjaźni

Wychowawca nalepia na tablicy zdjęcia różnych ludzi powycinane z czasopism, gazet. Zestaw musi być tak dobrany, by znalazły się tam ludzie z wyglądu budzący sympatię i antypatyczni. Pyta uczniów, które osoby ze zdjęć nie mogłyby być ich przyjaciółmi? Dlaczego? Na jakie sprawy zwracamy uwagę przy doborze znajomych? (wygląd, markowe ubranie, charakter, zachowanie się wobec innych).

Co robimy ze znajomymi? (wspólna zabawa, wyjście do kina, uprawianie sportu, pogawędki)
Czym różnią się oni od przyjaciół? (nie zwierzamy się znajomym, nie ujawniamy uczuć, nie dzielimy się sprawami osobistymi, intymnymi, kłopotami, nie utrzymujemy zbyt bliskich kontaktów, rzadziej szukamy pomocy czy współczucia)

4. Co buduje przyjacielskie relacje? Wychowawca odczytuje na głos fragment artykułu Aliny Gutek pt. *Przyjaciel – połowa duszy mej*.

Arystoteles, uznający przyjaźń za jedną z cnót, zdawał się dopuszczać takie przyjaźnie na krótką metę. Obok tej idealnej, którą definiował jako wartość samą w sobie, rozróżniał dwie inne, nastawione na konkretne cele: sprawianie sobie nawzajem przyjemności i bycie użytecznym. Z kolei Horacy pisał o przyjaźni tylko idealistycznie: to „połowa duszy mej”. Psychoterapeuta Andrzej Wiśniewski przyznaje, że nie potrafi podać definicji przyjaźni, podobnie zresztą jak definicji miłości. Uważa, że takie suche opisy byłyby uproszczeniem, nie oddawałyby całego bogactwa cech i zdarzeń związanych z tymi uczuciami.– W przyjaźni najważniejsza jest lojalność i szczerość, bo to te cechy budują zaufanie, które jest fundamentem przyjacielskich relacji. Przyjaciel to ktoś, kto o mnie dba, a dbać można na różne sposoby: poprzez dawanie sygnałów, że jestem dla kogoś ważny, ale również poprzez powiedzenie, że robię coś głupiego. To właśnie od przyjaciela należy oczekiwać odwagi mówienia prawdy, nawet bolesnej. Przyjaciel nie może bać się, że jeżeli będzie miał inne zdanie na jakiś temat, to ujawniając je, zepsuje przyjaźń. Jeżeli życzliwie krytykuje nasze zachowanie i boi się o losy naszej przyjaźni, to znaczy, że to nie jest przyjaźń. Przyjaźń polega między innymi na tym, że sekrety powierzane drugiej osobie wpadają jak do studni, z której nic się nie wydostanie. Ale gdy nawrzuć do tej studni różnych głupot, słychać otrzęźwiający echo, na przykład: „stary, puknij się w głowę”. Uważam, że to jest najważniejsze w przyjaźni. Bo mówić ludziom, że ładnie wyglądają, potrafi każdy. Ale powiedzieć komuś, że się z nim nie zgadzam, że obawiam się tego, co robi – trzeba mieć odwagę i poczucie, że mi na tym kimś naprawdę zależy. Ja na przykład bardzo cenię, gdy przyjaciel powie mi prawdę.

5. Wychowawca odczytuje na głos fragmenty Małego księcia A. Saint Excupery’ego (spotkanie z lisem). Pyta o to, jak uczniowie rozumieją proces „oswajania” przyjaciela:

- coraz lepsze poznawanie myśli, uczuć danej osoby;
- sprawdzanie przyjaźni i poddawanie jej próbom.

6. Wychowawca dzieli dzieci na grupy, każda grupa otrzymuje do odegrania scenkę, która kończy daną sytuację.

A. Dwie przyjaciółki Kasia i Zosia znają się od piaskownicy. W gimnazjum pojawiła się Małgosia, która dąży do zdobycia sympatii Kasi. Zosia zauważa, że Kasia lubi przebywać z nową koleżanką, wkrótce okazuje się, że Kasia uważa Małgosię za swoją drugą przyjaciółkę. Zosia czuje się odrzucona, jest jej smutno. Pewnego dnia Kasia dostrzega, że Zosia czymś się gryzie. Pyta: co się dzieje? Jak zakończy się ta scenka? Czy dojdzie do pogodzenia się między dawnymi przyjaciółkami? Czy możliwa jest przyjaźń we troje?

B. Kajtek znał Grzeška od dawna. Byli przyjaciółmi. Obiecali sobie, że nigdy nie zaczną starać się o względy tej samej dziewczyny. Ale Kajtek zakochał się w dziewczynie Grzeška, Magdzie, ona też nie jest mu obojętna. Wyznała Kajtkowi, że i tak zostawi swego chłopaka, widać, że Grzesiek nie ma u niej szans. Jednak Grzesiek nie wyobraża sobie bez niej życia. Kajtek przypadkowo spotyka Magdę, która chce się z nim umówić, bez Grzeška. Twierdzi, że z nim skończyła. Jak zakończy się ta sytuacja? Czy Kajtek ma pójść za głosem serca kosztem przyjaźni z Grzeškiem?

C. Artur przyjaźni się z Zenkiem i Agatą. Imponuje im zaradnością życiową i siłą przekonywania, jest stanowczy, ma odlotowe pomysły. Pewnego dnia pokłócił się z ochroniarzami z supermarketu, którzy zachowali się wobec niego agresywnie. W ramach zemsty chce, by przyjaciele pomogli mu w kradzieży. Ma zamiar wynieść jak najwięcej rzeczy z marketu, wie, w jakich miejscach nie ma monitoringu i kamer. Jest przekonany, że po tej akcji ochroniarze zostaną zwolnieni. Prosi o pomoc Agatę i Zenka. Jak powinni się zachować przyjaciele? Co wygra – przyjacielska solidarność czy świadomość

Po odegraniu inscenizowanych scenek wychowawca rozmawia z uczniami na ten temat. Dokonuje podsumowania. Czym kończą się historie? Czy mogłyby się skończyć inaczej? Od czego to zależy?

7. Praca domowa. Uczniowie mogą:

- ułożyć wiersz na temat przyjaźni lub
- narysować plakat z wyraźnym symbolem nawiązującym do wartości przyjaźni.